ادامه از صفحه ۱۰

رفتن به کویر

■ حمام هم در ضلع جنوبی میدان و مشرف به بازاراست که از آن به عنوان یکی از شاهکارهای عصر صفوی نام می‌برند. ضرابخانه‌اش هم تنها ضرابخانه باقی مانده از عصر صفوی است که در ضلع شمالی میدان واقع شده است.

کاروانسرای گنجعلی‌خان هم که در ضلع شرقی میدان قرار دارد یک نقش بزرگ از یک اژدهای بالدار به سبک چینی و مغولی در پیشانی خود دارد که بر کاشی رنگین نقش بسته است و مسجد این مجموعه در ضلع شمال‌شرقی میدان قرار دارد که موزه‌ای است از گچ‌بری‌ها، مقرنس کاری‌ها، کاشی کاری‌ها و حجاری‌ها.

مجموعه ابراهیم‌خان و حاج آقا علی هم در آن حوالی کم از مجموعه گنجعلی‌خان ندارند. شهر کرمان اماکن تاریخی و دیدنی دیگری هم دارد مثل تخت درگاه قلی‌بیگ که مقبره جمعی از مفاخر علمی، سیاسی و ادبی کرمان است و از عصر صفویه به جا مانده است یا گنبدی هشت‌ضلعی که روی اضلاع آن طاق نماهای متعددی وجود دارد در شرق کرمان و در دامنه کوه‌های صاحب‌الزمان ارزش بسیار برای دیدن؛ دارد این گنبد تنها بنای سنگی کرمان است که می‌گویند ملات آن از شیر شتر ساخته شده است.

اما آنچه که عنوان شد تنها گوشه‌ای از جاذبه‌های تاریخی پهناورترین استان کشور بود که در کنار دیگر آثار همچون مسجد امام (ملک)، آستانه شاه نعمت‌الله ولی، مشتاقیه، یخدان مویدی، موزه‌های صنعتی، سکه زرتشتیان، باغ موزه هرندی و موزه سنگ جبلیه این منطقه را به کلکسیونی از دیدن‌ها بدل ساخته است.

کرمان زیبایی‌های طبیعی مسحورکننده‌ای هم دارد از جمله کویر آرامش‌بخشی که در فاصله ۴۰ کیلومتری شرق و شمال‌شرق شهداد قرار دارد و منظره‌های چشم‌نوازش بیشتر به یک رویا شباهت دارد. پهنه‌ای که سرتاسر آن را دانه‌های ریز خاک پوشانده است و آسمانش در شب با ستاره‌ها پولک دوزی شده، در جای جای آن هم بزرگ‌ترین عارضه کلوخی دنیا و جذاب‌ترین پدیده کویر را چشم نوازی می‌کند؛ کلوت‌هایی که از فاصله دور مانند شهری بزرگ است. در این میان جاذبه‌های ورزشی همچون اسکی روی شن، موتورسواری، اتومبیل‌رانی و پیاده‌روی هم وجود دارد که بهره گرفتن از آن بسیار لذت‌بخش خواهد بود.

اگر به کویر رفتید دیدنی‌های «سیرچ» را که همان نزدیکی‌هاست از دست ندهید؛ روستایی در ۸۰ کیلومتری شرق کرمان و ۴۴ کیلومتری جنوب غرب شهداد. هوای خنک تابستان، ارتفاعات پر برف زمستانی به خصوص سرو دو هزار ساله‌ای که از دل خاک این منطقه قد علم کرده از جاذبه‌های گردشگری سیرچ است. از دیگر جاذبه‌های طبیعی کرمان می‌توان از «سکنج» نام برد؛ دهستانی در ۱۵ کیلومتری شرق ماهان و حدود ۶۰ کیلومتری کرمان که زیارتگاه شیخ علی‌بابا و کوچه‌باغ‌های باصفایش را حیف است ندید.

کوهپایه هم که در ۳۵ کیلومتری جنوب‌شرق کرمان است با فضای مشجر، رودخانه و کوه‌های سربه فلک کشیده‌اش بهشتی ساخته در دل کویر گرم کرمان.

اما همه داشته‌هایی که این استان و شهرستان‌هایش در خود نهفته است و به آن اشاره شد در کنار میهمان‌نوازی کرمانی‌ها هیچ است.

خبر

مشاهده بیماری تب برفکی دام در ۱۵ استان

■ **مهر:** رییس سازمان دامپزشکی کشور گفت: بیماری تب‌برفکی دام در پنج استان کشور مشاهده شده است که اگر اقدامات پیشگیرانه توسط دامداران رعایت نشود، کل کشور دچار مشکل خواهد شد.

سیدمحسن دستور گفت: دامداران از جابه‌جایی غیرمجاز و کنترل‌نشده دام‌ها در مناطق مختلف خودداری و با دامپزشکی هماهنگ باشند. وی با اعلام کاهش ۳۰ تا ۴۰ درصدی کانون‌های بیماری سل و بروسلوز با اقدامات کنترلی این سازمان در کشور گفت: امسال چهار مرکز آزمایشگاهی تخصصی دامپزشکی، تجهیز و راه‌اندازی می‌شود.

دستور با بیان اینکه ۱۰ مرکز آزمایشگاهی تخصصی و شش مرکز بررسی سازمان دامپزشکی در کشور در حال ساخت و تجهیز است، گفت: ایجاد درمانگاه‌های مرجع‌شناسی بیماری و مراکز پایش باقیمانده‌های مضر در فرآورده‌های دامی از برنامه‌های امسال این سازمان است.

رییس سازمان دامپزشکی کشور به فعالیت ۲۲۰ کشتارگاه صنعتی طیور در کشور اشاره کرد و گفت: با وجود تعطیلی ۴۰ درصد کشتارگاه‌های سنتی کشور در قالب طرح ملی ساماندهی کشتارگاه‌ها، اما هنوز افزون بر ۳۰۰ کشتارگاه سنتی در کشور موجود است. به گفته وی، سازمان دامپزشکی، سال گذشته بیش از ۹ میلیارد تومان غرامت و خسارت ناشی از حذف دام و لاشه مبتلا به بیماری، به دامداران پرداخت کرده است.

آئین

چهل دختران، «شاه‌لورا جاری» را فراموش کرده‌اند

شاهین سپنتا: آبشار «شاه‌لُران» یا «شاه‌لولاک» یکی از جاذبه‌های گردشگری استان اصفهان در پنج کیلومتری جنوب شهر چرمهین در جنوب غربی اصفهان و بخشی از شهرستان لنجان است. آبشار شاه‌لران آبشاری دایمی با ارتفاعی نزدیک به ۷۰ متر است که پس از ذوب شدن برف و یخ موجود در «چال‌برفی»ها، از فراز کوهی به نام شاه‌لولاک و از دل یک دیواره سنگی آهکی پوشیده از خزه با ارتفاعی حدود ۱۴۰ متر به پایین می‌ریزد. در این روزها که منابع آبی استان دوران کم آبی یا خشکی خود را تجربه می‌کنند، هنوز آب آبشار شاه‌لران جریان دارد و با آب‌چکان‌هایش محیطی سبز و دلپذیر را در پایین کوه ایجاد می‌کند که گردشگاه مردم منطقه است. روی دیواره سنگی در نزدیکی آبشار شاه‌لران غاری کوچک به نام «چهل دختران» دیده می‌شود که بنا به باور مردم محل در روزگاران دور در هنگامه‌ای هولناک، چهل دختر از بیم جان‌شان به این کوه آمدند و به ایزدبانوی آب‌های روان «آناهیتا» پناه آوردند و از آن پس این محل گرامی شمرده می‌شود و بر این پایه هنوز هم از شهرهای دور و نزدیک دختران شوی‌ناکرده یا زنان بی‌فرزند با نذر و نیاز به این محل می‌آیند و با روشن کردن شمع و بستن دخیل به درختان اطراف آبشار از خدا می‌خواهند تا دعای‌شان برآورده شود. در گذشته‌ای نه‌چندان دور، به احترام آناهیتا، مردم این منطقه آلودن آب شاه‌لران و شکار جانوران کوهستان و شکستن و از بین بردن درختان و کندن بوته‌های این محل را گناهی نابخشودنی می‌دانستند. آنها همه ساله پس از گذشت ۷۰ روز از نوروز، در روز «هشتم خردادماه» آیین سنتی «شاه‌لورا جاری» را در این محل برپا می‌نمودند. این آیین با دیدار زنان و دوشیزگان از دیواره سنگی آغاز می‌شد و با گردهمایی خانوادگی همه طایفه‌های محلی در پای آبشار به مدت یک روز تا غروب آفتاب ادامه می‌یافت. اما این روزها، انبوه مردمی که با خودروهای خود به دامنه کوه شاه‌لران می‌آیند و از پله‌های سنگی دامنه کوه بالا می‌روند تا روی سکوهایی که شهرداری ساخته است، بنشینند و از منظره زیبای آبشار و هوای مطبوع آن لذت ببرند، معمولا نسبت به حفظ محیط کوهستان و پاکیزه نگه داشتن آن توجهی ندارند. شاید اگر هنوز همان باورهای ساده و بی‌آلایش مردم محلی در میان‌شان زنده بود، هیچ‌کس به خود اجازه نمی‌داد که شاه‌لران را بیالاید و هنوز می‌شد ردپای چهل دختران را در دامنه شاه‌لران دید که از راه‌های دور و نزدیک برای برپایی آیین «شاه‌لورا جاری» آمده‌اند.

سی‌سخت، شهری آرمیده بر دامن دنا

شریف اسلامی: شهر گردشگری و افسانه‌ای «سی پهلوان» که امروز همگان به آن «سی‌سخت» می‌گویند همچنان از زیرساخت‌های مناسب گردشگری محروم است.

شهری که «کی‌خسرو» آخرین بار با سپاهیان خود سخن می‌گوید، امروز از زخم‌های عمیق بی‌توجهی رنج می‌برد.

از میان جنگل‌های هزار ساله بلوط و سینه‌کش کوه‌پایه‌های سترگ زاگرس جنوبی که عبور کنید به «سی‌سخت» می‌رسید که چون نگینی سبز، سر بر دامن سپید دنا نهاده و آرمیده است. آنجا که کوه‌ها پشت در پشت هم ایستاده و بلوط‌های هزار ساله زاگرس قد برافراشته‌اند، چشمه‌ها می‌جوشند و رودها می‌خروشند، شهر سی‌سخت با طبیعت رازگونه خودنمایی می‌کند.

شهری در ۳۵ کیلومتری شمال غربی یاسوج و با جمعیتی بیش از هفت هزار نفر که در روزهای پایانی سال ۱۳۷۹ با تصویب هیات وزیران به مرکز شهرستان دنا ارتقا یافت. اهالی این منطقه وجه تسمیه سی‌سخت را برگرفته از افسانه‌های اساطیری می‌دانند که سینه به سینه نقل گشته و هم‌اکنون نیز در بین مردم ساری و جاری است.

مردم این منطقه اعتقاد دارند که «کی‌خسرو» پادشاه دادگستر ایران زمین پس از آنکه جانشین خود را در «تل خسرو» (تپه‌ای باستانی در پنج کیلومتری یاسوج) تعیین می‌کند، به سوی دنا می‌رود.

کی‌خسرو در دامنه دنا و سی‌سخت کنونی، در چشمه‌ای جوشان و بسیار پرآب و سرد که بومیان، امروز آن را چشمه «بشور» می‌نامند، خود را تطهیر می‌کند. سپس کی‌خسرو روی سنگ بزرگی در بالای این چشمه قرار می‌گیرد و آخرین نصایح خود را به سپاهیانش بازگو می‌کند. سنگی که اکنون به نام «بردشاه» معروف است. او از سپاهیانش می‌خواهد او را ترک کنند و بازگردند زیرا این سفری بی‌بازگشت برای او خواهد بود.

بومیان بر این باورند که پس از آن کی‌خسرو برای عبادت به سمت کوه دنا می‌رود و از نظرها دور می‌شود و ۳۰ تن از پهلوانان باوفای ایرانی به دنبال یافتن او آخرین رمق خود را در گردنه کوه، جایی که امروز بنام گردنه «بیژن» جاودان مانده است، از دست می‌دهند و جان خود را فدای وفای به عهد و پیمان خود می‌کنند و به یاد آن سی پهلوان سخت کوش، این منطقه سی‌سخت نام می‌گیرد.

اسطوره‌های کهن ایران زمین در کهگیلویه و بویراحمد گویی نه افسانه بلکه رویدادهای واقعی هستند که در اذهان مردم این دیار جاودانه مانده‌اند.

اما شاید کشف قبرستانی مربوط به بیش از سه هزار سال قبل از میلاد مسیح در «لما»، روستایی در دامنه دنا و در نزدیکی سی‌سخت و همچنین آثار باقی‌مانده تاریخی ویرانه‌های شهر سی‌سخت و دینار مربوط به قبل از اسلام به این افسانه رنگ واقعیت بخشد.

واقع شدن سی‌سخت در دامنه دنا، بلندترین کوه زاگرس و وجود چشمه سارهای فراوان و رودخانه‌های خروشان و باغستان‌های انگور، سیب و گردو از سی‌سخت بهشت گونه‌ای ساخته که سالانه مأمن هزاران گردشگر ایرانی و خارجی است. «دشتک»، دشتی سبز در پای دنا، چشمه «میشی» و چشمه «بشو» در پایین گردنه «بیژن» که از دل دنا می‌جوشد و باغستان‌های سی‌سخت را آبیاری می‌کند، دریاچه «کوه گل» در شمال شرقی سی‌سخت و در ارتفاعات دنا که در میان گل‌های زرد و قرمز نرگس و لاله و زنبق چشم در چشم خورشید می‌درخشد و چشم هر بیننده‌ای را خیره می‌کند، غارهای سرشار از زیبایی دنا از جمله غار نول و غار یخی، ۱۸۳ چشمه جوشان آب شیرین، همه و همه تابلوهای زیبایی هستند که در آغوش دنا جلوه‌ای از آفرینش پروردگار را به نمایش می‌گذارند.

همچنین روستاهای زیبای «کریک»، «بیاره»، «کوخدان»، «کره»، «لما»، «امیرآباد» و... هر کدام سرشار از طبیعت بکر و مردمان مهمان‌نوازی هستند که پاکی و بی‌آلایشی را از دنا آموخته‌اند.

وجود رشته کوه دنا با ارتفاع چهارهزار و ۴۴۸ متر و ۴۴ قله با ارتفاع بالای چهارهزار متر نیز سی‌سخت را به شهر کوهنوردان و صخره نوردان بدل کرده به طوری که در طول سال هزاران کوهنورد ایرانی و خارجی به دنا صعود می‌کنند. «فاش مستان»، «بیژن دو و سه»، «قزل قله»، «برج آسمانی»، «حوض دال» و... قله‌هایی هستند که دل آسمان را شکافته و دست زمین را به خورشید رسانده‌اند.

همین زیبایی‌های دناست که رولف آنگلس، کوهنورد آلمانی را مجذوب خود کرد تا وصیت کند پس از مرگ، جسدش را در دنا خاک کنند تا همیشه بر بلندای این کوه پرصلابت باشد.

منطقه حفاظت شده دنا که چندی پیش به پارک ملی دنا تغییر نام یافت نیز تکه‌ای دیگر از جاذبه‌های طبیعی و زیست‌محیطی است که ظرفیت‌های بی‌نظیر زیست‌محیطی آن باعث شد به عنوان دهمین ذخیره‌گاه زیست کره در سازمان یونسکو ثبت شود. سی‌سخت و جذابیت‌هایش در فصل‌های گرم سال از بهترین مقاصدی است که هر گردشگری می‌تواند انتخاب کند.

نگاه هفته

عکس: مهر

فصل کوچ عشایر از اواسط اردیبهشت از راه می‌رسد، کوچ نشینان هست و نیست خود را بار می‌زنند و رو سوی ییلاقات می‌کنند.

کاهش ۴۶ درصدی حجم آورد رودخانه‌های هرمزگان

فارس: طی سال‌های اخیر منابع آبی استان هرمزگان با کاهش شدیدی روبه‌رو شده به نحوی که در صحبت‌های مسوولان، این امر به عنوان ورود به بحران کم‌آبی به ویژه در بخش کشاورزی یاد می‌شود.

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای هرمزگان، از کاهش ۴۶ درصدی حجم آورد رودخانه‌های هرمزگان در سال آبی جاری نسبت به مدت مشابه خبر داد و گفت: حجم آورد رودخانه‌های استان در نیمه نخست سال آبی جاری ۹۹۸ میلیون مترمکعب بوده که این میزان در مدت مشابه سال گذشته یک‌هزار و ۸۷۸ میلیون مترمکعب بود. جعفر زیرراهی همچنین از کاهش ۲۷ درصدی بارندگی استان در نیمه نخست سال آبی جاری نسبت به مدت مشابه سال گذشته خبر داد و اظهار داشت: نتایج و بررسی‌های انجام شده روی اطلاعات بارش ایستگاه‌های باران‌سنجی استان در سال آبی ۸۹-۸۸، بیانگر افزایش ۲۴ درصدی بارندگی در مقایسه با سال آبی قبل از آن و کاهش ۱۱ درصدی نسبت به میانگین دراز مدت ۳۰ ساله است. زیرراهی ادامه داد: براساس محاسبات انجام شده روی آمار ۱۴۰ ایستگاه در سطح استان، میانگین بارش در سال آبی ۸۹-۸۸ حدود ۱۷۰ میلی‌متر بود که این مقدار در سال آبی ۸۸-۸۷ برابر ۱۳۶ میلی‌متر و میانگین درازمدت ۱۴۹ میلی‌متر بوده است. وی با اشاره به اینکه توزیع مکانی بارش در سطح استان یکنواخت نیست، بیان داشت: ارقام بارندگی در سال آبی ۸۹-۸۸ در نوار شمالی استان از وضعیت بهتری برخوردار بوده، در حالی که جزایر استان کمترین میزان بارش را داشته‌اند. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای هرمزگان، رودخانه‌های شاخص استان را رودخانه سدیج، گابریک، جگین، گز، زرانی، میناب، حسنلنگی، جلابی، شور، کل، رسول و مهران عنوان کرد و بیان داشت: بیشترین حجم آورد رودخانه‌ها در سال آبی جاری مربوط به رودخانه حسنلنگی و جلابی با ۳۲۵ میلیون مترمکعب حجم آب است. وی به اقدامات پیشگیرانه برای حمایت از منابع آبی و جلوگیری از بحرانی‌تر شدن وضعیت این منابع در استان اشاره کرد و بیان داشت: امسال برای صیانت از منابع آبی استان و سفره‌های زیرزمینی اجرای تعادل بخشی، نصب کنتورهای هوشمند کشاورزی به منظور مدیریت مصرف آب و انسداد چاه‌های غیرمجاز در دستور کار شرکت آب منطقه‌ای قرار دارد.

جاذبه

خانه‌های جنگ جاذبه‌ای برای رونق گردشگری

■ خانه‌های زخم خورده از جنگ تحمیلی اکنون به خرابه‌هایی تبدیل شده‌اند که برخی حضور آنها را باعث زشت شدن چهره شهر می‌دانند. این در حالی است که کارشناسان گردشگری معتقدند این خانه‌ها می‌تواند جاذبه گردشگری جنگ را رونق دهد. به گزارش مهر، هنوز در کوچه پس کوچه‌ها و خیابان‌های خرمشهر خانه‌هایی وجود دارد که بر چهره خود سند هشت سال جنگ را نگه داشته‌اند اما برخی تصور می‌کنند که این خانه‌ها و ابنیه ها خرابه‌هایی هستند که فقط چهره شهر را زشت کرده و باید تخریب و نوسازی شوند و نمای شهر را از وجود این خانه‌ها تمیز کرد. با این حال باید گفت، این خانه‌ها نمادی از هشت سال دفاع مقدس هستند که می‌توان با بازسازی و رسیدگی به آنها زمینه راه‌اندازی تورهای گردشگری جنگ را به شهرهایی مانند آبادان و خرمشهر فراهم کرد. چند سال پیش از این نیز ساختمانی در منطقه انکس آبادان که به دلیل سازه بتنی بنا موج انفجار در پوشش‌های آن به خوبی مشهود است، مرمت شد و در سال ۸۶ به عنوان یکی از آثار جنگی در فهرست ملی به ثبت رسید. این بنا که متعلق به اواخر دوره پهلوی اول است، به عنوان اقامتگاهی برای میهمانان خارجی شرکت نفت ساخته شده بود و مدتی پیش به عنوان یک فضای فرهنگی برای برگزاری جشنواره فیلمی در خوزستان انتخاب شد. برگزاری این برنامه در چنین ساختمانی باعث شد تا خاطره آن روز در یاد همه بماند. برخی از بناهای جنگ‌زده نیز که محل فیلمبرداری بوده‌اند، خاطره‌هایی را ثبت کرده‌اند و هر گردشگری می‌تواند از آنها بازدید کنند. اما برخی از بناها مانند مسجد جامع خرمشهر به دلیل اتفاقاتی که به خود دیده است، مشهور هستند ولی متولیان آثار ترکش‌های روی بدنه بیرونی آنها را مرمت کرده‌اند که باعث شده دیگر آن حس و فضای جنگ را نداشته باشند. در همین حال لزوم بازسازی و نگه داشتن آثار جنگ برای رونق دادن به بخش گردشگری جنگ شهرهایی مانند آبادان و خرمشهر در حالی مطرح می‌شود که فرماندار خرمشهر در اظهارنظر اخیر خود از واگذار شدن ساختمان‌های مخروبه به دستگاه‌های اجرایی برای انجام کارهای عمرانی در شهر خبر داده است. عبدالله حسینی در این‌باره معتقد است که ۳۰ درصد ظرفیت زمین این شهرستان ساختمان‌های مخروبه باقیمانده از جنگ تحمیلی و زمین‌های رها شده‌ای هستند که تاکنون مالکان آنها برای بازسازی مراجعه نکرده‌اند، بنابراین رها شدن این اراضی، گذشته از محروم شدن مردم و دستگاه‌ها از زمین، باعث تخریب نمای عمومی این شهر شده است.

جدول ۱۲۱۳

افقی

۱- بازیگر پرکار سینما و تلویزیون کشورمان- تمایل و کشش درونی نسبت به امری ۲- ایاز- مقابل نشیب- فنی در کشتی فرنگی ۳- از علامت‌های جمع، گاز نیتروژن- مولد انرژی برق- خاک سفالگری ۴- رود و شهری در آمریکا- زبان مردم پاکستان- از رنگ‌های فرش ۵- خواهش نفس- موش خرما- مشهورتر ۶- ضربه فنی در مشت‌زنی- گاه سزای نیکی می‌شود- پیر سفیدموی ۷- فانی و مردنی- رودی در شمال کشورمان- از جدایی‌ها شکایت می‌کند ۸- شهر، در شهرستان توالش استان گیلان- حیوان نجیب- سخت‌ترین جسم شناخته شده ۹- پرستیدنی جاهل- رودی در ترکمنستان (جیحون)- رفتار غیرصمیمانه، زورفرمایی ۱۰- میوه مفید و خوشبو- مقابل کوه- پایتخت ترکیه ۱۱- واحد پول آفریقای جنوبی- صفت بهشت- دعای زیر لب ۱۲- طفیلی- به رنگ یا شکل آجر- خار علف جارو ۱۳- پسوند رسنده- خبرگزاری رسمی ایران- غریدن- هنوز فرنگی ۱۴- از گل‌ها- شهری در استان زنجان- چرم براق رویه کفش ۱۵- کارگردان «آواز گنجشک‌ها»- ویژگی آنکه دارایی خود را در تولید یا تجارت به کار می‌اندازد

عمودی

۱- پایتخت بحرین- اثری از «پابلو نرودا» شاعر شیلیایی ۲- کتابی فلسفی از «ژان پل سارتر» نویسنده و فیلسوف فرانسوی، پیرو مکتب اگزیستانسیالیسم- بافنده ۳- شهر مذهبی- بر سر راه کرج به چالوس قرار دارد- نوعی سیگار و کباب- تصدیق اسپانیولی ۴- پیشوا- متاع- باب روز ۵- برای اینکه- شدنی و میسر- جدید ترکی ۶- دیگر در میان ما نیست، عزیمت کرد- سلام رزمی کار- مجبور به کاری ۷- طفره- نفع و فایده- از انواع صنایع ادبی ۸- خانه تابستانی با دریچه‌های بادگیر- درخت تسبیح- هم‌سنگ و مساوی ۹- ملعون ابدی کربلا- بداقبالی و بدشانسی- نیز ۱۰- افراد کم همانند- فوری- سخن فصیح و استوار ۱۱- پسوند مانند- نام دخترانه- صمغی معطر از درختی به همین نام که بر آتش می‌ریزند ۱۲- باردار- حرف چهارم یونانی- خموشانه ۱۳- کلیدموسیقی- پول کشورهای خارجی- ناکام- اثر پا ۱۴- رودی در شمال خراسان و گرگان- داستانی عشقی از «تولستوی» نویسنده روسی ۱۵- مکتب اشتراکی (جامعه‌گرایی)- نوعی تپانچه با ظرفیت ده فشنگ

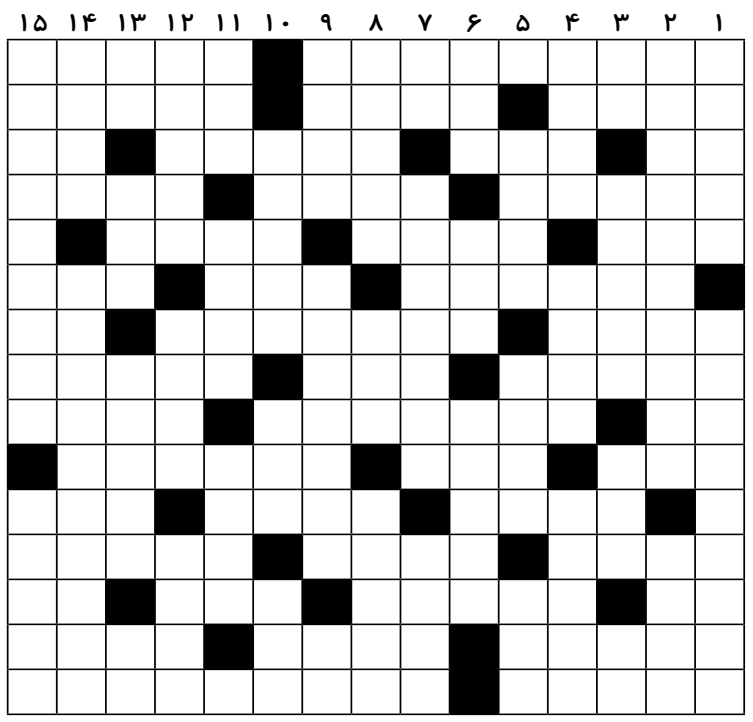

حل جدول ۱۲۱۲

	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	س	ی	ر	ا	ب	■	ن	ا	ب	ا	ی	ب	گ	ر	گ
۲	ی	و	ه	س	■	ا	م	د	ق	■	و	ی	د	ا	ر
۳	ا	م	ا	■	ت	س	ا	ر	ا	ن	■	د	ا	و	س
۴	س	ی	م	ر	ا	ی	م	س	■	ا	ت	ا	■	ی	ن
۵	ت	ه	■	ر	س	ا	ی	■	ا	ن	ا	د	ا	■	ه
۶	م	■	ه	ش	ی	ب	■	ا	و	ق	ل	■	ر	د	■
۷	د	ن	■	م	ا	ر	ه	ب	■	س	ا	ت	ر	س	■
۸	ا	گ	ر	ا	■	ن	و	ر	ا	ن	■	ه	د	و	ر
۹	ر	ا	س	ر	س	■	ن	ا	ل	ا	پ	■	ا	ن	م
۱۰	■	ک	م	■	ت	ا	م	م	ر	■	ی	ا	د	■	ا
۱۱	ا	■	ه	ت	ب	ل	ا	■	ن	س	و	ک	■	ک	ی
۱۲	م	ج	■	و	ر	ا	■	ن	ا	ت	س	د	و	ن	ه
۱۳	ی	ل	د	ب	■	ن	و	س	م	ا	ت	■	ر	ا	د
۱۴	ن	ا	ر	ی	ج	■	ل	ی	و	ن	■	د	ا	ی	ا
۱۵	ی	د	و	خ	ی	ب	ز	م	ر	■	ن	د	ی	ه	ر

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

سودوکو ۲۲۱

		۱						۴
۶		۳	۵		۴	۸	۱	
	۲	۴		۷		۳		۵
۱	۵	۸	۷		۹			
	۳					۹		
			۲	۳		۱		
	۱		۸		۷			
							۲	
		۹				۴		۱

قانون‌های حل جدول سودوکو:
۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

حل سودوکو ۲۲۰

۲	۵	۷	۸	۹	۲	۴	۱	۶
۴	۶	۲	۱	۳	۷	۵	۸	۹
۹	۸	۱	۶	۴	۵	۳	۷	۲
۷	۲	۸	۵	۱	۳	۹	۶	۴
۵	۱	۴	۹	۸	۶	۷	۲	۳
۶	۳	۹	۷	۲	۴	۱	۵	۸
۱	۴	۶	۲	۷	۹	۸	۳	۵
۸	۹	۵	۳	۶	۱	۲	۴	۷
۲	۷	۳	۴	۵	۸	۶	۹	۱